



MONITOR JAPOŃSKI

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

STYCZEŃ 2021

JAPONIA WPROWADZA STAN WYJĄTKOWY

Wydarzenia w styczniu zostały zdominowane przez trzecią falę COVID-19 oraz pogłoski dotyczące odwołania Igrzysk Olimpijskich. Początek roku przyniósł serię kolejnych wpadek wizerunkowych rządu premiera Sugi Yoshihide. Jeśli chodzi o relacje gospodarcze to Warto również zwrócić uwagę na wejście w życie japońsko-brytyjskiej umowy handlowej oraz chęć przystąpienia Londynu do Partnerstwa Pacyficznego.

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

4 stycznia: Japonia rozpoczyna produkcję naddźwiękowego pocisku przeciwokrętowego ASM-3A. Japońskie Ministerstwo Obrony przedstawiło plany rozpoczęcia masowej produkcji nowej wersji pocisku ASM-3, o zwiększonym zasięgu. Tokio planuje wykorzystać nowe pociski do wzmocnienia zdolności obronnych południowo-zachodnich wysp w odpowiedzi na rosnącą aktywność Chin w regionie.

7 stycznia: Japonia, Stany Zjednoczone i Europa Zachodnia rozwijają współpracę w regionie Indopacyfiku. Japonia i Stany Zjednoczone pozytywnie odniosły się do planów państw europejskich, które zapowiedziały zwiększenie obecności w regionie Indopacyfiku. Niemcy jeszcze w tym roku wyślą fregatę w celu patrolowania wód Oceanu Spokojnego. Wielka Brytania rozmieści uderzeniową grupę lotniskowców CSG, której trzon będzie stanowił lotniskowiec HMS Queen Elizabeth. Francja dołączy do Japonii i Stanów Zjednoczonych w maju podczas manewrów amfibii w południowo-zachodniej Japonii.

8 stycznia: premier Suga wprowadza stan wyjątkowy w Tokio. Decyzja o wprowadzeniu stanu wyjątkowego została podjęta po tym, jak w stolicy i w całym kraju odnotowano rekordową liczbę przypadków zakażeń COVID-19. W czwartek w Tokio odnotowano 2 447, a w całym kraju ponad 7 000 nowych przypadków. Władze miasta ostrzegają, że tokijskie szpitale wkrótce nie będą w stanie poradzić sobie z napływem pacjentów.

8 stycznia: Stany Zjednoczone rozpoczęły szczepienia jednostek stacjonujących w Japonii. Departament Medyczny Armii Stanów Zjednoczonych podał pierwsze dawki szczepionki Moderna w bazie wojskowej

Zama. Jako pierwsi szczepionkę otrzymali pracownicy służby zdrowia, ratownicy medyczni i personel obrony instalacji.

9 stycznia: minister Motegi protestuje w związku z wyrokiem koreańskiego sądu. Minister spraw zagranicznych Toshimitsu Motegi podczas rozmowy z minister spraw zagranicznych Korei Południowej Kang Kyung Wha złożył protest w związku z wyrokiem sądu w Seulu, który nakazał japońskiemu rządowi wypłacenie odszkodowań byłym "kobietom pocieszycielkom". Japonia nie akceptuje wydanego w piątek orzeczenia, twierdząc, że narusza ono prawo międzynarodowe. Motegi wezwał Koreę Południową do "natychmiastowego podjęcia odpowiednich środków w celu skorygowania naruszenia prawa międzynarodowego".

12 stycznia: rząd rozszerza stan wyjątkowy na kolejne 7 prefektur. Prefektury Osaka, Kioto i Hyogo w regionie Kansai, a także prefektury Aichi i Gifu zostaną objęte stanem wyjątkowym. Media donoszą, że prefektury Tochigi i Fukuoka również zostaną objęte deklaracją, po tym jak wezwały rząd centralny do rozszerzenia stanu wyjątkowego.

18 stycznia: Kōno Tarō ministrem ds. szczepień przeciw COVID-19. Kōno Tarō, japoński minister ds. reformy administracyjnej i regulacyjnej, otrzyma dodatkową rolę polegającą na nadzorowaniu dystrybucji szczepionek. Premier Suga zapowiedział uruchomienie programu szczepień do końca lutego, przy wykorzystaniu szczepionki Pfizer-BioNTech. Minister Kōno zapowiedział opracowanie skutecznego planu logistycznego, który pozwoli na szybką dystrybucję szczepionek. Celem rządu jest zaszczepienie większości populacji do lipca, przed Igrzyskami Olimpijskimi Tokio 2020.

19 stycznia: rząd przygotowuje restrykcyjne prawo do walki z COVID-19. Parlament rozpatruje projekt nowelizacji systemu walki z koronawirusem. Projekt przewiduje wprowadzenie kar w wysokości ok 5000 USD dla firm nieprzestrzegających restrykcji oraz kar aresztu dla zarażonych osób, które nie będą chciały poddać się hospitalizacji. Nowe regulacje dają gubernatorom prawo do wydawania rozporządzeń zmieniających godziny pracy restauracji i innych firm. Część ekspertów wyraziła obawy, że proponowane zmiany nie są zgodne z konstytucją oraz mogą skłaniać obywateli do ukrywania objawów zakażenia.

20 stycznia: szczepionka Pfizera ma zostać zaakceptowana do 15 lutego. Szczepionka firmy Pfizer Inc. prawdopodobnie uzyska szybką akceptację japońskiego ministerstwa zdrowia. Jednocześnie japoński rząd zabezpieczył dodatkową ilość dawek szczepionki, która ma zostać podana 72 milionom japońskich obywateli. Rząd podpisał również umowę z AstraZeneca na

dostarczenie szczepionki dla 60 milionów obywateli, a także umowę z Moderna Inc. dla 25 milionów osób.

20 stycznia: konferencja prasowa Moon Jae-ina nie przyniesie przełomu w relacjach z Japonią. Prezydent Korei Południowej podczas konferencji prasowej powiedział, że „nie jest pożądane, aby południowokoreańskie sądy wyprzedawały aktywa japońskich firm w Korei Południowej w celu wypłacenia odszkodowań dla byłych robotników wojennych”. Szef koreańskiego rządu wyraził również zdziwienie wyrokiem sądu w Seulu, nakazującym japońskiemu rządowi wypłatę odszkodowań dla dwunastu „kobiet pocieszycielek”. Wypowiedź, którą można traktować jako sygnał chęci naprawy relacji dwustronnych, nie została dobrze przyjęta przez japoński rząd. Dyrektor Wydziału Spraw Zagranicznych rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej Sato Masahisa stwierdził, że wypowiedź prezydenta Moona nie zawierała żadnych konkretnych sugestii, które mogłyby doprowadzić do rozwiązania spornych kwestii.

21 stycznia: Japonia dołącza do nacisków dyplomatycznych w związku z aktywnością Chin na Morzu Południowochińskim. W nocy werbalnej wysłanej przez stałą misję Japonii przy ONZ japoński rząd stwierdził, że "wyznaczanie przez Chiny morskich linii terytorialnych ... na wyspach i rafach na Morzu Południowochińskim" nie spełnia warunków określonych w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza. Japonia oskarża Pekin o ograniczanie swobody żeglugi i przelotów na Morzu Południowochińskim.

21 stycznia: japoński Sąd Najwyższy i odpowiedzialność za awarię Fukushima I. Sąd Najwyższy w Tokio nakazał firmie TEPCO, operatorowi uszkodzonej elektrowni atomowej Fukushima I, wypłacenie odszkodowań ewakuowanym mieszkańcom, ale uchylił wcześniejsze orzeczenie Sądu Rejonowego Maebashi, który uznał również odpowiedzialność rządu centralnego za kryzys nuklearny z 2011 roku. Jest to pierwsze orzeczenie sądu zwalniające państwo z odpowiedzialności za katastrofę.

21 stycznia: opozycja atakuje rząd za nieefektywne działania w walce z wirusem. Szef największej partii opozycyjnej Edano Yukio stwierdził, że premier Suga powinien przeprosić za nieudolne działania w walce z pandemią. Edano zasugerował, że walka z koronawirusem przy jednoczesnym kontynuowaniu normalnej działalności gospodarczej była błędem. Rząd powinien być podjąć natychmiastowe działania, zmierzające do ograniczenia infekcji. Partie opozycyjne skrytykowały również rządowy pomysł wprowadzenia sankcji dla firm i obywateli.

22 stycznia: opozycja krytykuje rządowy plan organizacji Igrzysk Olimpijskich. Autorzy artykułu opublikowanego przez „The Times” twierdzą,

że japoński rząd pogodził się z koniecznością odwołania IO w roku 2021 i próbuje uniknąć katastrofy wizerunkowej, zabezpieczając organizację imprezy w najbliższym wolnym terminie. Jednocześnie japońskie partie opozycyjne krytykują rząd Sugi za zwłokę i domagają się oficjalnego odwołania Igrzysk. Badania opinii publicznej pokazują, że około 80% obywateli nie chce, aby Igrzyska odbyły się tego lata z powodu obaw, że napływ sportowców spowoduje dalsze rozprzestrzenianie się wirusa.

25 stycznia: Japonia osiągnie odporność stadną na COVID-19 dopiero po zakończeniu IO. Japonia prawdopodobnie osiągnie odporność stadną na COVID-19 dopiero kilka miesięcy po planowanej Olimpiadzie w Tokio, mimo że zgromadziła największą ilość szczepionek w Azji. Premier Suga zapowiedział, że do połowy roku 2021 jego rząd zabezpieczy wystarczającą liczbę szczepionek dla całej populacji. Niestety Japonia pozostaje w tyle jeśli chodzi o przygotowania i realizację programu szczepień.

25 stycznia: rekordowo niskie poparcie dla gabinetu Sugi. Badania opinii publicznej pokazały, że poparcie dla rządu spadło do 33%. Jednocześnie zaledwie 11% obywateli popiera pomysł organizacji Igrzysk Olimpijskich w roku 2021.

26 stycznia: premier Suga przeprosza za słabe przygotowanie systemu służby zdrowia. Po serii oskarżeń ze strony opozycji premier Suga przeprosił za to, że krajowy system opieki zdrowotnej jest słabo przygotowany do trzeciej fali pandemii COVID-19. Publiczne ośrodki zdrowia i szpitale są przeciążone z powodu wzrostu liczby zakażeń.

27 stycznia: rząd wydłuży stan wyjątkowy. Stan wyjątkowy, który zakłada wezwanie ludności do powstrzymania się od niepotrzebnego wychodzenia na zewnątrz oraz zwrócenie się do restauracji i barów o skrócenie godzin otwarcia, może obowiązywać do końca lutego.

28 stycznia: Japonia przygotowuje się do szczepień. W związku z koniecznością zaszczepienia dużej liczby osób w krótkim czasie, władze lokalne rozpoczęły przygotowania takie jak: wybór miejsc szczepień, zapewnienie lekarzy i pielęgniarek oraz uruchomienie kampanii informacyjnej. W pierwszej kolejności zostaną zaszczepieni pracownicy medyczni. Szczepienia osób starszych mają rozpocząć się w kwietniu.

29 stycznia: rząd wycofuje się z projektu wprowadzenia kar więzienia dla obywateli w walce z COVID-19. Partia Liberalno-Demokratyczna wycofała się z pomysłu wprowadzenia kar ograniczenia wolności dla zarażonych COVID-19, którzy odmawiają poddania się hospitalizacji. Pomysł został skrytykowany przez większość partii opozycyjnych. Rząd znacząco zmniejszył również kary finansowe

dla przedsiębiorców, którzy nie będą stosować się do ograniczeń związanych z pandemią.

KOMENTARZ

Wydarzenia w styczniu zostały zdominowane przez trzecią falę COVID-19 oraz pogłoski dotyczące odwołania Igrzysk Olimpijskich. Początek roku przyniósł serię kolejnych wpadek wizerunkowych rządu premiera Sugi Yoshihide. Po oskarżeniach o brak aktywności rządu premier zdecydował się na podjęcie bardziej zdecydowanych działań. Najważniejszą propozycją był projekt wprowadzenia kar ograniczenia wolności dla obywateli i kar finansowych dla przedsiębiorców, którzy nie przestrzegają ograniczeń pandemicznych. Projekt ten został jednak skrytykowany przez ekspertów ds. zdrowia publicznego oraz partie opozycyjne, co zmusiło PLD do wycofania lub złagodzenia proponowanych zapisów. Wizerunkowi partii rządzącej nie pomogła również aktywność kilku polityków koalicji rządzącej, którzy zostali przyłapani na wizytach w klubach nocnych pomimo restrykcji.

Pozytywną informacją jest wyraźny sukces w zabezpieczeniu dużej ilości szczepionek od głównych dostawców. Pomimo powierzenia ministrowi Kōno Tarō zadania organizacji szybkiego programu szczepień problemy z dostawami nie pozwolą na zaszczepienie większości populacji przed Igrzyskami Olimpijskimi. Japoński rząd nadal twierdzi, że impreza odbędzie się w lipcu, jednak poparcie dla tego pomysłu w obozie rządzącym jest coraz słabsze. Ponad 80% społeczeństwa sprzeciwia się organizacji Igrzysk Olimpijskich w roku 2021. Japońskie partie opozycyjne postanowiły wykorzystać słabość rządu i skoncentrowały swoją krytykę na zaniedbaniach w walce z epidemią oraz uporze rządu, który chce zorganizować Igrzyska pomimo wyraźnego sprzeciwu obywateli. Spadek zaufania społecznego do rządu Sugi może jeszcze bardziej spowolnić proces decyzyjny obecnej administracji, która zмага się z coraz silniejszą krytyką wewnątrz koalicji rządzącej.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

1 stycznia: Nissan zmniejsza obecność na europejskich rynkach. Nissan ograniczy kanały dystrybucji w 30 krajach, głównie na rynkach wschodnioeuropejskich, takich jak Węgry i Polska, ale także w części Europy Zachodniej. Nissan będzie nadal sprzedawać swoje samochody przy użyciu kanałów dystrybucyjnych Renault i lokalnych importerów. Firma będzie koncentrować się na rynkach takich jak: Niemcy, Francja, Wielka Brytania,

Włochy, Hiszpania i Europa Północna, gdzie pojazdy elektryczne stają się coraz bardziej powszechne.

7 stycznia: japońskie firmy kluczowe dla węgierskiej gospodarki. Minister Spraw Zagranicznych Węgier Péter Szijjártó spotkał się z nowym japońskim ambasadorem Ohtaką Masato i podziękował japońskiemu rządowi za umożliwienie Węgrom zakupu 2 milionów tabletek fawipirawiru, aby pomóc w rekonwalescencji pacjentów z COVID-19. Minister podkreślił kluczowe znaczenie japońskich inwestycji na Węgrzech.

18 stycznia: spotkanie ambasadora Milewskiego z premierem Sugą. 12 stycznia ambasador RP Paweł Milewski spotkał się z premierem Sugą Yoshihide. Rozmowa dotyczyła pogłębiania współpracy między Polską a Japonią w czasie pandemii COVID-19 oraz wzmocnienia współpracy z grupą V4 podczas polskiej prezydencji. Premier Suga został zaproszony na nadchodzący szczyt V4-Japonia, który odbędzie się w Warszawie. Polski ambasador zbiegał również o poparcie Japonii dla kandydatury Ministra Klimatu i Środowiska Michała Kurtyki w wyborach Sekretarza Generalnego Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

26 stycznia: SoftBank zainteresowany udziałami CCC. Japońska grupa SoftBank jest zainteresowana zakupem udziałów serwisu eobuwie.pl należącego do CCC. Największa firma sprzedająca obuwie w Polsce poszukuje partnera mniejszościowego z doświadczeniem na rynku e-commerce. CCC podjęło decyzję o likwidacji części sklepów stacjonarnych i koncentracji na sprzedaży online. Firma poszukuje inwestycji o wartości 500 milionów PLN.

27 stycznia: Czech-Japan Innovation Days. W lutym odbędą się Czesko-Japońskie Dni Innowacji 2021 organizowane wspólnie przez JETRO i CzechInvest oraz wspierane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu Republiki Czeskiej, NEDO, Ambasadę Japonii w Pradze i Ambasadę Republiki Czeskiej w Tokio. Podczas wydarzenia będzie można zapoznać się z ofertą czeskich firm i startupów reprezentujących takie branże jak: lotnictwo i kosmonautyka, AI i technologie cyfrowe, EcoTec, HealthTec, przemysł kreatywny, mobilność i zaawansowana produkcja.

KOMENTARZ

Najciekawszym wydarzeniem o wymiarze gospodarczym jest zainteresowanie grupy SoftBank polskim rynkiem sprzedaży internetowej. Jeżeli współpraca dojdzie do skutku, japoński biznes może wejść na polski rynek handlu

internetowego w momencie kształtowania się coraz silniejszej konkurencji w tym obszarze. Największa platforma sprzedaży internetowej w Polsce Allegro przygotowuje się do zaciętej rywalizacji z Amazonem, który niedługo uruchomi swoje portale dla polskich odbiorców. Wśród zainteresowanych graczy znajduje się również chiński portal Alibaba.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

1 stycznia: umowa handlowa pomiędzy Japonią a Wielką Brytanią wchodzi w życie. Umowa handlowa, wynegocjowana po podjęciu decyzji o opuszczeniu UE przez Wielką Brytanię zawiera podobne zapisy do tych obowiązujących w ramach partnerstwa gospodarczego Japonii i Unii Europejskiej. Umowa zakłada stopniowe znoszenie brytyjskich ceł na japońskie samochody do 2026 roku oraz zniesienie ceł na większość japońskich towarów rolnych, takich jak wołowina i herbata. Japonia nie wprowadziła preferencyjnego traktowania dla brytyjskich produktów rolno-spożywczych, chociaż kwestia ta była głównym punktem spornym w negocjacjach.

6 stycznia: stan wyjątkowy i dalsze spowolnienie gospodarki. Wprowadzenie stanu wyjątkowego oddaliło nadzieje na szybsze odbicie japońskiej gospodarki. Nowe ograniczenia negatywnie odbiją się na produkcji w japońskich fabrykach i doprowadzą do znacznego obniżenia konsumpcji.

8 stycznia: Honda ogranicza produkcję samochodów z powodu braku chipów. Honda Motor zmniejsza produkcję pojazdów z powodu zakłócenia dostaw półprzewodników. Firma cierpi z powodu braku materiałów stosowanych w systemach kontroli pojazdów. Ponieważ ludzie przebywają głównie w domach i pracują w domu, popyt na chipy stosowane w smartfonach i komputerach gwałtownie wzrósł, co doprowadziło do poważnych braków w sektorze motoryzacyjnym.

8 stycznia: ponad 80 000 osób straciło pracę z powodu pandemii. Ministerstwo Pracy poinformowało, że ponad 80 000 osób zostało zwolnionych lub ich umowy o pracę zostały rozwiązane, z powodów związanych z pandemią COVID-19 od czasu jej rozpoczęcia. Do 25 grudnia ubiegłego roku w przemyśle produkcyjnym odnotowano największą liczbę zwolnień 16 717, w sektorze gastronomicznym 11 021, a w handlu detalicznym 10 399.

9 stycznia: NTT Docomo i Bank MUFG połączą usługi finansowe i telekomunikacyjne. Firma telekomunikacyjna NTT Docomo i Bank MUFG planują nawiązać współpracę biznesową w celu oferowania usług finansowych za pośrednictwem smartfonów. Partnerstwo pozwoliłoby abonentom NTT uzyskać kredyt hipoteczny i inne produkty finansowe za pośrednictwem

telefonu. NTT Docomo stara się rozszerzyć swoje usługi, aby nadrobić spadek zysków po naciskach rządu premiera Sugi, zmierzających do obniżenia opłat przez operatorów.

13 stycznia: fala zimna i problemy z dostawami energii. W obliczu wysokiego zapotrzebowania na energię elektryczną, spowodowanego długim okresem niskich temperatur i zmniejszeniem dostaw LNG, Japonia stara się zapobiec przeciążeniu sieci energetycznej. Rząd wzywa firmy energetyczne do zwiększenia produkcji energii a społeczeństwo do jej oszczędzania. Według OCCTO, japońskiej organizacji, która koordynuje i nadzoruje dostarczanie energii, szczytowe zapotrzebowanie na energię elektryczną w kraju jest o około 90% większe.

13 stycznia: SoftBank sprzedaje akcje Ubera. Grupa SoftBank sprzedała akcje amerykańskiej firmy Uber Technologies o wartości około 2 miliardów USD. Jest to pierwszy raz, kiedy japoński gigant telekomunikacyjny zmniejszył swoje udziały w Uberze od czasu zainwestowania w firmę w 2018 roku. Firma posiada obecnie około 184 mln akcji Ubera.

18 stycznia: wicepremier Asō Tarō zapowiada wprowadzenie reform strukturalnych. Minister finansów Asō Tarō zapowiedział wprowadzenie działań mających na celu poprawę sytuacji gospodarczej, która mocno ucierpiała z powodu rozprzestrzeniania się COVID-19. Minister zapowiedział również wprowadzenie reform strukturalnych, które mają przyspieszyć wzrost gospodarczy po pandemii. Celem rządu, jest przede wszystkim zmniejszenie rekordowego zadłużenia kraju do roku 2025.

26 stycznia: Japonia prosi Tajwan o zwiększenie produkcji półprzewodników w obliczu kryzysu dostaw. Japonia poprosiła Tajwan o zwiększenie produkcji półprzewodników w obliczu poważnego globalnego niedoboru, który dotknął firmy z sektora motoryzacyjnego. Chipy oparte na półprzewodnikach są coraz częściej stosowane w czujnikach kontroli emisji i wyświetlaczach wideo. Tajwan jest bazą produkcyjną giganta produkcji półprzewodników Taiwan Semiconductor Manufacturing Co.

31 stycznia: Wielka Brytania przygotowuje wniosek o przystąpienie do partnerstwa handlowego na Pacyfiku. Rząd brytyjski chce dołączyć do 11 krajów wchodzących w skład Partnerstwa Transpacyficznego. Sekretarz handlu międzynarodowego Liz Truss ma przygotować formalny wniosek o przystąpienie do organizacji. Negocjacje rozpoczną się w roku 2021. Na początku stycznia władze Japonii i Meksyku zaakceptowały pomysł rozszerzenia partnerstwa o Wielką Brytanię, Chiny i Koreę Południową.

KOMENTARZ

Najważniejsze informacje gospodarcze w grudniu koncentrują się wokół wprowadzenia stanu wyjątkowego w związku z trzecią falą pandemii. Nowe ograniczenie doprowadzą najprawdopodobniej do skurczenia japońskiej gospodarki w pierwszym kwartale 2021 roku i wyhamowania produkcji japońskich fabryk. Rząd spodziewa się również wyraźnego spadku konsumpcji i wydatków w kraju. Negatywny wpływ na kondycję finansową Japonii miały doniesienia o opóźnieniu dostaw szczepionek na COVID-19 w innych państwach. Warto również zwrócić uwagę na wejście w życie japońsko-brytyjskiej umowy handlowej oraz chęć przystąpienia Londynu do Partnerstwa Pacyficznego. Władze Wielkiej Brytanii próbują jak najszybciej wzmocnić relacje handlowe i gospodarcze z najważniejszymi partnerami azjatyckimi, które zostały nadszarpane po opuszczeniu UE.



**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

